Loughborough University

This item was submitted to Loughborough's Research Repository by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

4MC4_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Camcı, Meral. 2021. “4mc4_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey”. Loughborough University. https://doi.org/10.17028/rd.lboro.13482867.v1.

1979 İstanbul doğumluyum. Sivaslı bir ailenin kızıyım, dördüncü çocuğuyum. Ailem de aslında, annem ve babam da çok küçük yaşlarda Sivas'tan İstanbul'a göç ediyorlar ve İstanbul'da yaşamaya başlıyorlar, hatta annem de babam da okullarını burada, İstanbul'da okuyorlar. Memlekete dair, eski çocukluk anıları var, onun dışında (…) olmadığı bir memleket. O yüzden kendimi İstanbullu sayıyorum. Çok fazla da geriye dönük gidip gelme de söz konusu olmayınca, İstanbul'da büyüdüm, burada doğdum, burada büyüdüm. Ailem, annem Alevi-Kürt bir ailenin kızı olarak dünyaya geliyor. Babam Sünni-Türk. Aynı memleketin farklı yörelerinden, farklı mezheplerinden iki insan İstanbul'da buluşup, birbirlerine âşık olup, kaçarak evleniyorlar. Çok küçük yaşta aslında, annem on dört, babam on altı yaşındayken, böyle bir çocukluk aşkı evlilikle sonuçlanıyor. Beş çocuk dünyaya geliyor.

Ben doğduğumdan bugüne değin, hâlâ şu anda 41 yaşımdayım ve son üç dört yıldır beni olduğum gibi kabul eden bir ailem var. Öncesinde çok tabii çekişmeli, çok çatışmalı şeyler yaşadık. Evlatlıktan reddiye verme aşamasına varana kadar. Bu süreçlerde ben evin asi çocuğu olarak büyüdüm. İki ablam, bir abim, bir de erkek kardeşim var. Eee, böyle hani şey bir çocukluk, hani, beni görün, beni duyun, ben buradayım hey, siz annemle babamsınız ama beni görmüyorsunuz galiba dediğim ve çılgınlıklar yaptığım, aslında görünmek için farklılıklar yapmaya çalıştığım bir çocukluk dönemi. Tabii bunu şimdi böyle adlandırabiliyorum, o zaman hani o bendim deyip öyle kendime anlatabiliyordum. Babam, çok otoriter, sert, aslında şey, evde sadece onun ruhunu hissettiğimiz o sertliği, o sertliği ataerkili hissettiğimiz bir adam profili. Ben çok hani, kadınlar içinde büyüdüm. Annem, ablalarım, annemin kadın arkadaşları, teyzelerim. Böyle çok kadın ailesiyiz biz. Ama o ataerki hepimizin iliklerine kadar hissedilen, babam çok fazla evde olan bir adam değildi, ya evet çalışıyordu ama onun dışında çok fazla hovardalık yapan bir adamdı. Şey bir hayatı vardı işte, başka kadınlar, kumar, gazino alemleri ve varlık var ama bizim bir haberimiz yok bir varlığımız olmasından. Paradan haberimiz yok. 12 yaşında çalışmaya başlayan bir ablam var, ablamın evi çekip çevirmeye çalışması, döndürmeye çalışmasıyla başlayan anneme destek olma süreçleri. Babam da böyle bir adam, arada sırada eve geliyor, hatta ekmek almaya gideceğim deyip 15 gün eve gelmiyor. Ve başka bir yerlerden çıkıyor. Başka bir kadınla birlikte olmak istediğini söylüyor, işte anneme uyguladığı şiddet, sadece aldatılmayla falan bir şiddet değil. Sözlü şiddet, fiziksel şiddet, evden uzaklaştırma, kovma, çabaları.

E bazı şeyleri çok hayal meyal hatırlıyorum. Birçok şeyi de annem ve ablalarımın anlatımıyla kafamda resmedebiliyorum. Çünkü çok küçük yaşta olan bazı şeyler var ve ben çok kendime dair, bana da çocukken şunu yaşattınız bunu yaşattınız diye böyle çatışmaya girdiğim dönemlerde, dönüp ablamın bana anlattığı hikayeler var. Yani, evet senin için bu süreç böyle gelişti ve zor olabilir ama sen, senin hatırladığın dönemlerde biz daha sert şeyler de yaşadık gibi. Ve bir travma yarıştırma halleri ya da beni sakinleştirmeye çalışma halleri söz konusuydu. Onları hayal meyal hatırladığım için babama çocukluktan itibaren hayranlıkla beraber, müthiş bir kızgınlık geliştirdim. Aslında bana, birebir benim hayatımda olmayışına, sadece orda salonda elinde kumandayla oturan bir figür halinde bir baba oluşuna çok isyan ettim. Ve sürekli o yüzden kendimi göstermeye çalışma çabası, biraz evden gidişini ve gelmeyişinde, aslında birbirlerini seviyorlar ve ben kötü bir çocuk olduğum için babam eve gelmek istemiyor ya da annemi aldatıyor tarzı şeyler söz konusuydu benim kendi iç dünyamda. Ve tabi bunun böyle

olmadığını ileriki dönemlerde anladım. Çok sert bir… aslında çocukken benim hatırlamadığım fakat ablamın bana anlattığı bir hikâye var, bu erkek sistemin bizim ailede nasıl vücut bulduğuna dair. Benim kafamda yer etmiş bir anıdır bu.

Babam, annem erkek kardeşime hamileyken, ben üç yaşındayım. Annemi evden kovuyor, ayrılmak ve boşanmak istediğini söylüyor, başka bir kadına âşık olduğunu. Ve o esnada abim var iki ablam var, ben varım. Üç yaşındayım. Ve babam sadece abimi alıyor yanına ve hepimizi annemle beraber kapının önüne koyuyor. Sadece erkek çocuğunu alıyor. Bu benim için çok sert bir şeydi. Yani orada o erkek Dünyanın, erkek bakış açısının ne olduğunu çocuk yaşımda resmettim. Ve erkek gibi, eğer erkek olsaydım babam beni severdi tavrı geliştirmeye başlamıştım. Çok kavga eden, sokakta dışarıda erkek çocuklarıyla korkusuz bir şekilde dayak atmaya, kafalarını gözlerini yarmaya vardıran bir şey hali yaşadım. Babam belki beni daha çok sever dürtüsüyle aslında yapılmış şeylerdi bunlar. Böyle böyle zaman geçti ve ben bir türlü o sevgiyi kazanamadığımı düşündüm, ergenlik dönemine varana kadar.

Ve bu aile yapısı içerisinde, biz bir aile apartmanında oturuyorduk aynı zamanda. Babamın akrabalarının olduğu, kuzenleri, kuzenlerinin çocukları, benden yaşça büyük ya da yaşıtım olan kuzenler, imam hatip lisesinde okumuşlardı ve bir tanesi (…) üniversitesinde müftülük eğitimi almak için gitmişti. Biri (…) ta ilahiyat okumaya başlamıştı. O süreç içersinde benim tabi ki bizim sürekli bir araya gelmemiz ve geldiğimizdeki aslında çocuk yaşta, 12-13 yaşında, konuştuğumuz mevzular hep din üzerineydi. İslam sentezli oyunlar, peygamberin hayatı, nasıl uyurdu, tuvalete nasıl girerdi çıkardı, eşine nasıl muamelede bulunurdu tarzı ya da işte başörtüsü üzerine … Çünkü onlar öylelerdi, daha babamın tarafı milli görüş, Erbakancı bir kafa yapısına sahipti. Böyle böyle bende bazı şeyler şekillenmeye başladı. Hoşuma da gidiyordu bu tarz, hani masal dinler gibi geliyordu, bu masallar çok hoşuma gidiyordu. Bu arada annemin başı hiçbir zaman kapalı olmadı. Başı hep açıktı. Babam asla başörtülü biriyle evlenmeyi istemedi. Beraber evlilik sürdürmeyi, çünkü çok severdi, bakımlı, işte saçlar fönlü, makyajlı biri olsun ve böyle istemişti. Annemin de zaten böyle bir meali yoktu. İki ablam ikisinin de başı açıktı.

Ben orada çıkıntılığı, o kara kedi olma halini, başımı örteceğim diyerek ortaya koydum. O zaman yedinci sınıfa gidiyordum ve tabi kuzenlerimin bu anlatımları ile çok etkilenmiştim. Annem de ablalarımda bana şey demişti: daha çok küçüksün, sıkılabilirsin, daha biraz daha büyüdüğünde deneyimleyebilirsin tarzı konuşmalar vardı. Kesinlikle isterdiler ama çok da böyle sert bir dille karşı çıkmadılar. Ve ben inat ettim, gideceğim ben okula böyle gideceğim ve bunu takmaya devam edeceğim şeklinde. Normal bir örgün öğretimde, kız ve erkek çocuklarının gittiği, imam hatip olmayan bir ortaokuldaydım. Başımı kapatmaya, babaannemin evde bıraktığı, böyle yeşil düz yeşil böyle bir başörtüsüyle okula gittim. Ve orada da tabii farklı biri var, yani doksanlardayız, seksen sonlarından söz ediyorum. Ve işte başörtülü farklı bir çocuk var okula gelip giden. Tabi ki o farklılık orada göze çarptı. Biraz hani dışlanma, biraz ötekileşme biraz akran zorbalığına maruz kaldım. O bana iyi gelmedi ve anneme şey dedim: yapamayacağım, kapatmayacağım bir daha. Birkaç defa gidip gelip, o dışlanmayı hissettiğimde, o zorbalığı gördüğümde bundan vazgeçtim.

Bir sene sonrasında, yani ortaokul bitmek üzereyken, kuzenlerim bana, bendeki o başını kapatma, din, dine karşı bu yatkınlığı görünce: bak böyle bir okul var, imam hatip lisesi istersen gidebilirsin, başını da rahatlıkla kapatabiliyorsun. Kız çocukları bir yerde, erkek çocukları bir yerde okuyor. Ve ben o yıllardan beri gazeteci olmak istiyorum, hep gazeteci olmak istiyordum. Her şeye meraklı, sorguluyordum, hatta insanların hani saç fırçasıyla şarkı söylerdim. Yani sanatçıların şeyi gibi, benim de elimde saç fırçası, yüzümden mikrofon uzatırdım. Öyle bir hayaldi. Gazeteci olabilir miyim? diye sordum sadece. Tabii ki olabilirsin, öğretmen olabilirsin, doktor olabilirsin, bunlar imam hatibe gidenler için engel değil, diye söylediler. Ve ben de rahatlıkla başımı kapatabileceğim dürtüsüyle oraya gitmeye karar verdim. Tabi ki annem istemedi, yine direttim ve şeydi hani, bir gün sonrası normal bir liseye kayıt yaptıracak belgelerim hazırken, ben kuzenimden rica ettim ve babamı ikna etmesini sağladım, gidip imam hatip lisesine kayıt yaptırdım.

Benim okuduğum sene benim gibi ortaokulu normal bir okulda okumuş gençler, bir sınıfta toplandı ve yaklaşık 40 kız çocuğu, yani böyle hatırlıyorum 40-50 kız çocuğu, sonra zamanla o sınıflar da bölündü. Bir yıl içersinde bize normalde imam hatibin orta kısmında öğretilen ne kadar işte dini ders varsa, böyle bir yıl içerisinde hepsi boca edildi. Biz böyle o rahle … hızlandırılmış imam hatip eğitimi aldık. Ama ben gittiğim imam hatibe gittiğimin bir hafta sonrasında oradaki o zorluğu ve yaban, çok yabancıydı benim için. Yani pencereden dışarı baktığımda başörtülü kızlar ve kendimi bir rahibe okulunda falan hissediyorum. Hepsi aynı renk, tek… Ve oradaki o tek tip olma hali hoşuma gitmedi. Böyle bir her şey çok ağır, yaşından daha önde giden daha yukarda giden bir şey vardı yani. Ağır giden bir şeyler vardı ve buna hazır olmadığımı fark ettim. Bu kadar kapatılmaya, bu kadar kuşatılmaya bu kadar sekter bir ortama hazır olmadığımı fark ettim. Ve bunu annemle paylaştım. Annem de bana, şimdi babamın ailesi çok dindar bir aile olduğu için şeydi. O el alem ne der, akraba ne der, yani başını açmak kapatmak bu bir oyuncak değil, yani böyle bir yola girdin madem, böyle devam etmelisin. Yani tekrar başını açtığında çok kötü bir genç kadın olduğunu düşünecek herkes. Bu bir namus meselesine döndü aslında orda. Yani başını açtığın anda o sana giydirilen o dışarıdan şey, o namuslu, makbul genç kadın yaftası birden bunu şeye dönüştürecekti, daha da anlatabiliyor muyum, bilmiyorum ama daha böyle namussuz, her şeyi yapabilecek biri kapasitesinde biri gibi görünecektim. Annemin anlatımıyla tabii ki bu böyleydi. O zaman da tabii 14 yaşındayım ve karşı çıkamadım.

Fakat şey geliştirdim, böyle İran filmlerinden gördüğüm, İran tarzı başörtüsü bağlama biçimi. Boynum görünüyor, hep saçlarım aradan çıkıyor. Bu da hoşuma gitti. Çünkü orada da yine tek tip başörtülü olma hali hoşuma gitmemişti benim. Yani oranın da ötekisi olmaya başladım. Kıyafetlerimin altında, o pardösülerin altına çaktırmadan kot pantolon giyip okula gidiyordum. Bazen hocalarım yakalıyorlardı, cezalar kesiliyordu. Okulun bahçesinde basketbol oynuyordum, yani başörtülü, forması potaya doğru giderken hafif yukarı kalkınca, bu arada forma boyum da ayak bilekten bir el, bir karış yukarıda, topu atmak için havalandığında dizinin altına falan ulaşmıyor öyle bir mesafede. Bunu izleyen erkek hocalar sürekli beni ikaz için yanlarına çağırıyor. Oranın da tabii şey kara kedisi, yine ötekisi olmuştum. Tabii sürekli cezalar yağıyor, okul cezaları. Annem toplantıya geldi bir gün, sürekli tabii annem aranıyor ve şeyden dolayı, soy ismim daha önce kuzenlerimde o okulda okudukları için ve onlar da çok makbul

dindarlar oldukları için, bu ailenin nasıl böyle bir çocuğu olabilir tarzıyla hocalarım sürekli ikazda bulunuyor, uyarı cezası veriyor, toplantılara özel davetiye çıkartılıyor. Ve annem tabii, ya da ablalarım geliyorlar toplantıya, ilk toplantıya geldiklerinde saçlar fönlü, makyajlı, imam hatip lisesinde annem ve ablalarım. Ve hocalarım onları gördüğünde kıyamet alameti olarak karşılıyorlardı. Ve tabii bendeki şeyi de böyle bir ailede böyle bir çocuk yani normal, demeye başladılar. Çünkü oradaki o farklılığı hissetiler ama tabii bir kıyamet alameti olarak nitelendiriyorlar. Böyle şeylerdi.

Hasbelkader bir şekilde imam hatip lisesini, bence onların da o kadar uyarı cezasına rağmen çok iyi bir dereceyle bitirdim. Ama bu arada okul içerisinde tabii sürekli çılgın ve okulu sabote eden davranışlarım var. Paten alıp, erkeklerin bulunduğu katta patenle geçip, kapıları tekmelemek ve bağıra bağıra şarkılar söyleyerek geçmek gibi şeyler, eylemler. Yani biz varız, buradayız hey, yani kadın erkek kız erkek ayırımı yapmışsınız ama deyip o durumu sabote eden davranış biçimleri. Ve Aziz Nesin kitapları okurdum o yıllarda, biraz dayımın teyzelerimin etkisiyle, böyle farklı bir İslam anlayışım, inanç anlayışım vardı. O biraz göze batıyor tabii. Heavy Metal müzik dinliyorsun, Metallica hayranıyım, 94'ler, 93'ler, o dönem Metallica'nın Load ve Reload albümü çıkmış, ben imam hatipte sıranın altında, albüm kapağını açıp gizli gizli fotoğraflara bakıyorum. Yakalanıyorum, ceza yiyorum falan. Böyle bir süreçti. Üç yılda ben imam hatibi bitirdim başarıyla, fakat hocalarım hâlâ yaşayan varsa, ne biçim bir çocuktu şeyiyle anıyorlardır eminim. Çünkü sorduğum sorularla çok yaka silktirmiştim onlarda da. Çünkü her şeyi sorguluyordum, gusül abdesti anlatıldığında; neden ağzımıza burnumuza su vermek zorundayız, gibi sorular. Hani inançlı ama biat etmek istemeyen ve her şeyi sorgulayan biri var karşılarında. Zorlu süreçlerdi benim için de onlar için de.

Ve orada şeyi çok fazla erkekliği çok fazla, en ağır hissettiğim yer imam hatip lisesi. O yüzden bu kadar belki değiniyorum burdan. Çünkü bize sınıfa gelen erkek din dersi hocaları, örneğin, kelam, hadis, fıkıh gibi dersler var, bu derse gelen hocalar sınıfa girer girmez, manavdan elma, armut almaya gelmiş gibi bakardı bize. Çünkü, genç kadınlarız, yani 15-16 yaşında ama başörtülü olunca biraz daha iri, daha yeni yeni göğüsler çıkmaya başlamış, böyle bir şey havası var, hatta hocalarımdan bir tanesi, öğrencilerinden biriyle evlendi sonrasında. Yani böyle bir yaklaşım biçimi var. Bunu hissediyorsunuz. Yani siz evet, bir kuran hocam vardı, evet, buraya okumaya, eğitime geldiniz güzel hatipler olacaksınız, kuran kursu öğreticisi olacaksınız şeklinde telkinde bulunup ama hiçbir zaman doktor olacaksınız, öğretmen olacaksınız ya da gazeteci olacaksınız demiyor. Kuran kursu öğreticisi ya da iyi bir hatibe olabilirsin tarzında şeyler pompalanıyor. Ne yapacaksınız zaten ilerde, ilk geceyi falan öğrenin siz, kocanızın başında yumurta mı pişireceksiniz bunları öğrenerek tarzı ve böyle yaklaşım biçiminde. Ya da Şafi Arapça öğretmenimin, bir kadının eli elime değse, şehvet duyuyorum tarzı cümleleri. Sınıfa giren o dindar erkek hocaların sadece ağzından akan o salyayı görmüyoruz ama bir salya var onu hissediyordum orada. O erkekliği orada çok derinden yaşadım. Bu kodları, yani benim yerim mutfak, benim yerim ev, benden bir şey olmaz şeyini aslında genç yaşta nasıl empoze etmeye çalıştıklarını tabi ileri ki dönemlerde çok daha net bir biçimde anlamaya başlamıştım ve hepsine diş biliyordum bu arada. Senden gazeteci olmaz diyen, senden öğretmen olmaz, senden doktor olmaz diyen ne varsa, oraya karşı bir isyan ve diş bileme hali vardı.

96 mezunuyum liseden ve o dönemlerde daha bir sene sonrasında zaten 28 Şubat başörtüsü yasakları gelmeye başladı. Ve imam hatip mezunları ile ilgili katsayı problemleri olmuştu. Dolayısıyla benim üniversite hayatına başlamam bunlarla sabote edildi. Aslında istediğim bölüme giremedim, daha sonra özel bir üniversitede siyaset bilimi kazandım ve orada da başörtüsü sorunu olmadığı için tercih ettiğim, yarı burslu okumaya başladığım bir üniversiteydi. Birinci dönem sonunda zaten oraya da başörtüsü sorunu gelmişti. Ve o süreç öncesinde başörtüsü eylemlerine destek vermek ve kendi sınıf arkadaşlarıma, devlet okullarında, üniversitelerinde okuyan sınıf arkadaşlarıma destek vermek için eylemlere katılıyordum. Sonra tabii benim üniversitede de oldu ve ilk amatör eylemimi orada gerçekleştirdim. Yani şey, kişisel eylemimi daha doğrusu. Saçlarımı kazıttım sıfır numaraya, başörtümle okul gittim ve girişinde başörtümü çıkarıp, bağıra çağıra eylemimi yaptım. Bu mu yani görmek istediğiniz, bu mu? Evet saçlarım yok, bakın saçlarım yok tarzı ve okulu birbirine katmıştım, camlarını indirerek. Yani orada bir varoluş, ben buradayım bir kadın olarak, saçları olmayan, fakat saçlarıyla, başörtülü ya da başörtüsüz değil, başka bir şey için varlığını ispat etmeye çalışan bir kadın olarak, çığlıktı. Şu anda, o dönemde o çıkışı niye yaptım şey yapamıyorum, o çok böyle spontane gelişmişti ama hani saç haram ve onların dinin yasakladığı bir başörtüsü var, şey dinin yasakladığı bir saç göstermeme hali var, bir de devletin yasakladığı başörtüsünü takmayacaksın durumu var. Dolayısıyla orada bir şeye dokunmak istedim. Yani biri din saçlarımı yasaklarken, devlet başörtümü yasaklıyor, burada başka bir şey yapmalıyım deyip, o saçlarımı, o sevdiğim saçlarımdan olarak bir eylem yapmıştım.

Sonra okula devam etmedim ama bir yıl sonrasında bir üniversite hayatım olsun istedim. Üniversiteye hazırlandığım dönemde bir yerde çalışmaya başladım hem üniversiteye hazırlanıyorum hem para işte para kazanacağım bir şey var. Ve alışveriş, küçük bir alışveriş merkezi tarzı bir yerdi. Ve orada halkla ilişkilerle ilgili bir bölümde çalışmaya başladım. Ve sonra benden önce orada çalışmış ve polis olmuş birinden söz ediyorlardı, çalışma arkadaşlarım. Bir yıl sonrasında ben yine üniversiteye bu katsayı problemleri, başörtüsü sorunu devam ediyor. Mecliste Merve Kavakçı girdiği başörtülü girdiği dönemde protestolar var. Böyle şeyler yaşanıyor Türkiye'de. O dönemde giremeyeceğimi, okuyamayacağımı anlayıp, hayata küstüğüm, her şeye küstüğüm bir süreçti. Şimdi çocuklarımın babası olan eşim geldi ve tanıştık, çok kısa bir süre içerisinde, altı ay içinde evlendik, sadece makbul bir insan olduğu için. Muhafazakâr, memur, babamın sevip sayabileceği tarzda bir adam. Kültürel olarak aileme yakın kültüre sahip. Ben Sivaslıyım, o Sivas'a yakın bir şehirde doğmuş büyümüş, tabii böyle şey hali de var yani, devlette çalışıyor, garanti bir işi var. Bize hep anne babaların empoze ettiği şey böyle şeyler oluyor, işi olsun, abdestli, namazında niyazında biri olsun, vatanını milletini sevsin tarzı, klasik bir prototip bir erkek modeliydi ve makbul bir insan dedim. Biraz görücü usulü gibi, biraz bir şeyler de hissettiğim bir adam oldu ve altı ay içerisinde evlendim, İstanbul'dan ilk çıkışım o oldu, Ankara'ya

Ankara'da yaşamaya başladım. Benim için evlilik hayatımın ilk ayları, alışmaya çalıştığım bir düzen ve bir şehre alışmaya çalışıyordum aynı zamanda. Hiç sevemedim Ankara'yı. O süreç içersinde hamile kaldım. Ama ufak ufak o ev içerisinde yaşamaya başlarken böyle çalışmak istiyordum. Hamilelik arası çalışmamı istemiyor o. Bir taraftan da üniversite hayatıma devam etsem mi düşünceleri vardı, üniversiteye tekrar sınava mı girsem? Gerek yok şimdi diyen bir

adam var, bunu tabii sevgiyle yapıyor, o dönem öyle algılıyorum ben. Ama sonra şeye dönüştü, işte bir inada dönüştü. Çalışmamı istemiyor, kesinlikle hayır. Eğitim hayatıma devam edeyim, hayır, diyen bir adam. Bu çatışmalar, bir yerden sonra ev içi aslında baskılandığımı hissettiğim bir şeyin içersine dönüştü.

Kızıma dokuz aylık hamileydim, ilk fiziksel ve psikolojik diyeyim, bugüne kadar uygulanan psikolojik şiddetin ilk fiziksel ayağını orada yaşadım. Doğuma bir hafta iki hafta ... Doğum yapacağım için bana yardımcı olmak, destek olmak, temizlik konusunda, bebeğe hazırlık, bebeğe oda yapma konusunda sürekli işte... Ablam bir hafta kaldı, ablamla hiç konuşmayan bir adam var evde. Eşim surat asıyor. Bir erkeklik krizi yaşadığını anladım, çünkü ailem destek olmak için hediyeler göndermişti. Bebeğimizin odası yapılacak, halı alıyorlar, karyola alıyorlar, kıyafetler alıp gönderiyorlar, çünkü bizdeki gelenekler bu yöndeydi. Yani torun, ilk torun doğduğunda böyle şeyler yapılır, hediyeler alınır. Buna tahammül edemedi ve hani ben eşime dönüp şey demiştim: evimizde bir misafir var bir haftadır ve bizim için burada, en azından hani biraz yanında durmaya çalışsan, sohbet etmesen de olur ama biraz yüzün gülse, tarzı bir cümleyle girdim. Bir anda oturduğu, uzanmıştı daha doğrusu, -uzanmış tavanı seyrediyordu sürekli- bir anda böyle yattığı yerden kalkıp, çığlıklar atan sinir krizi geçirdi ve beni böyle gardrop ve şeyin duvarın arasındaki bir boşluğa sıkıştırdı. Bir anda yani o havaya kalkan yumruk, bana gelecekken gardrobu yumruklamaya başladı. İnsafına kaldım. Defalarca o gardrobunda bir delik açana kadar orayı yumrukladı, elini parçaladı. Bu arada silah fırladı belinden, delice bir şey kriz anıydı. Çok enteresan, ben çok korkmuştum ve ama alışkın olduğum da bir şeydi. Yani babamdan gördüğüm, işte annemi döverken izlediğim bir hani şiddet anı. O çığlıkları, o bağırtıları, o yumrukları izlemeye çok alışkın olduğum için çok yadırgamadım. Sadece küçük çaplı bir şoktu benim için. Aynı tepkiyle ablam da sesler bittikten sonra elinde bir kova su ve bir bezle geldi, yerde halıfleks üzerindeki kanları temizlemek için. Gardrobun üzerindeki kanları temizlemek için. Sanırım o sahneyi hayatım boyunca unutmayacağım. Çok, çok sert gelmişti bana ablamın o şekilde odaya girmesi ve o kapıda o temizlik için elinde kova ve suyla bekliyor olması. Hepimiz buna çok alışkınmışız.

Sonraki süreçte, sonraki yıllarda, yani o gün ben zaten kızıma hamile olduğum için, eninde sonunda bu adamdan bir şekilde boşanacağım, ayrılacağım, demiştim. Gerçekten de öyle oldu bu süreç. Üç-dört kez inanılmaz psikolojik şiddet uzmanı bir adamla, bir manipülatörle evli olduğumu, … maruz kaldığımı yıllar sonra, boşandıktan sonra öğrendim. Yaşadığım şeyi adlandıramıyordum, çünkü ne yaşadığımı bilmiyordum. Küçük, çok sık hafıza kaybı yaşamaya başlamıştım. Sürekli yanlış olduğum, yalan söylediğim, haklıyken haksız pozisyona düştüğüm tartışmalar yaşıyorduk. Yani kendime dair haklı olduğumu iddia ettiğim bir konuda, mutfakta sohbet etmeye başladığımız bir mevzu, salonun ortasında kendini ağlayarak ifade eden ve sonunda özür dileyen bir kadın. O aradaki zaman, zamanı hatırlamıyorum hiçbir tartışmada ve sonra hatırlamadığım için de, bak yanlış biliyorsun diye itham edilen biriydim. O evin içerisinde, çalışmasına izin verilmeyen, eğitim hayatına devam etmesine izin verilmeyen ve o adamın çizdiği sınırlar doğrultusunda bir süre sonra balkona kısa kollu çıktığımda, balkona kısa kollu çıktığım için tartışmalar başlıyor. Sigara içmek, sigara içiyorum bu arada, sigara içmemi yasaklayan bir adam var. Şimdiki iktidarın tarzı gibi. Ben çaydanlık demliklerinde sigara paketleri saklıyorum gizli saklı. Kocamdan gizli saklı sigara içiyorum. Sigara alacağım ve para

vermeyen bir adam var. Eve her şeyi alıyor zaten, benim markete gitmeme gerek yok. O evin her ihtiyacını karşılıyor. Hasbelkader çocuklarla bir yere gittiğimde, bir şey harcıyorsam, ek kredi kartım var akşamında bunun hesabı soruluyor bana. Kapıyı açıp, hoş geldin diye karşıladığım adam bana, bugün 70 liralık ne aldın, diye cevap veriyor. Böyle bir iz sürme hali. Ne yaparsam yapayım kendimi suçlu hissettiğim, o evin içinde kafamda bir sorgu lambasının eksikliği, yani bir o eksik ama hayali olarak var. Sürekli bana parmak sallayan bir adam var. Toplum içerisinde kaşıyla, gözüyle beni susturmaya çalışan bir adam var. Çünkü geçmişimdeki eğitimim, sonrasında devam eden ve hiç okumayı bırakmayışım, felsefe, psikoloji, psikanaliz, Spinoza hayranıyım ve ona dair okumalarım devam ediyor. Siyaset seviyorum, takip ediyorum gündemi. Bir süre sonra o evlilik içerisinde aslında yani dindar, muhafazakâr, milliyetçi kafadan başka bir şeye doğru evrilmeye doğru ilerledim.

Bu arada ilk evlendiğimde tabii Ankara'daydım. Sonra gezmeye başladık, farklı şehirlerde görev yaptığı için. Ve doğuda bir şehirde görev yapmaya başladığında, şu anda Galatasaray Lisesi önünde Cumartesi annesi dediğimiz annelerle komşuluk etmeye başladım. Gerçekten oğlunun kemiklerini isteyen, o asit kuyularında, asit kuyularına atılan evladının kemiklerini bekleyen annelerle komşuluk etmeye başladım. Başka bir dünyayla tanıştım. Anne tarafım aleviydi, fakat daha böyle seküler, CHP'li, daha böyle ulusalcı bir Alevi-Kürt ailesiydi. Orda mesela şeyi hatırlıyorum, çocukken Uğur Mumcu'nun öldürüldüğünde anneannemin dizlerine vura vura ağladığını hatırlıyorum. Babamın da anneanneme deli muamelesi yaptığını hatırlıyorum. O bir farklılık olduğunu biliyordum, iki tarafı da biliyorum. Babaannemin evindeki farklılığı, oradaki anlatısını, Necmettin Erbakan savunuculuğunu ve namaz kılan, oruç tutan dindar bir aile kimliği var. Öteki tarafta semah dönen, Atatürk sevgisi olan, bir taraftan yıllarca var olma mücadelesi vermiş bir yapının varlığından haberdarım.

Benim için en serti şeydi, çok hızlı ilerliyorum belki ama arada dönüyorum. Çocuk yaşta Madımak katliamının olduğu gün teyzemin düğün günüydü, küçük teyzemin, şu anda rahmetli oldu. Teyzemin düğün günü Madımaktaki katliamın haberleri gelmeye başladığında, o salon, düğün salonu bir ağıt evine dönmüştü. O zaman Alevilik nedir, oradaki katliamın ne olduğunu, oradaki acının ne olduğunu ve o farklılığı daha derinden hissetmiştim, 93 yılında. Daha imam hatip lisesine başlamamıştım henüz, ama o farklılık hep vardı. Evlendikten sonraki o doğu görevinde başka bir coğrafyadayım. Yani İstanbul'daki o farklı mahalle, farklı mesleklerden ziyade bambaşka bir şey var orada. Yani evimin mutfak penceresinden çatışma seyrediyorum öyle bir şey ve yan komşum oğlunun kemiklerini arıyor. Ne oluyor? Böyle sorgular içerisindeyim, farklı okumalar yapmaya başladım. Benim, İslamın aslında sürekli kavimlerden söz eden o anlayışı birden benim için yıkılmaya başladı. Yani bu kavmiyetçilik, bu milliyetçilik sorgulamaları, bu Türk kimliği üzerine okumalarım değişmeye başladı. İnsanların dillerinin yasaklandığını öğrendim. 90'larda İstanbul'da yaşarken, bir göçmen mahallesinde yaşarken, birdenbire 17-18 yaşlarıma doğru, o mahallede Kürt nüfusunun artışı üzerine, babamın çok sinirlenmesi ve o mahalleyi tek etmemesiyle başlayan, aslında yakılan köyler sonucu göç etmek zorunda kalan Kürtlerin varlığını, sonrasında ben yıllar sonra o bağlantıyı kurabildim. Evet, Kürtler geldi İstanbul'a, ama neden geldiler bilmiyordum. Niye gelmek zorunda kaldıklarını ben yıllar sonra öğreniyorum. Artık bize ne verilirse, pompalanan neyse, sadece onları biliyorum. Ve pis Kürtler, Kürtler pis insanlar, kokuyorlar onlar, yani bize öğretilen şey buydu

çocuk yaştan itibaren. Onlar pazarcılık yaparlardı korkardık, hatta annem bile kendi Kürt-Alevi kimliğine rağmen, kızım biz temiz Kürtleriz, onlar kötü, terörist Kürtler onlar, devlete yanlış yapan Kürtler ve şeyler, kötü kokar onlar, yemekleri yenilmez, falan. Böyle anlatılır. Halbuki yıllarca annem için de babaannem o Alevi kızı, onun yaptığı yenilmez diye dışlamış, buna rağmen.

Çok sert hikâyeler bunlar, yani asimile edilmiş bir anne var, kendi kimliğini reddeden. Sonra o da başkalarını ötekileştiriyor. Kendi maruz kaldığı din üzerinden, mücadele ettiği şeye dönüşüyor. Bunu fark ediyorsun, görüyorsun. Benim için bunlar, bunları kavramak, anlayabilmek çok uzun yıllarımı aldı. Yani otuzlu yaşlardayım, o süreç içerisinde bir devletle evliyim. Yani, ben öyle nitelendiriyorum, çünkü devlet görevlisi biriyle evliyim. Aynı zamanda devletle evliyim. Evlilik hayatında, hayır ya, burada bir yanlış var, dediğim bir düzen var yani, yan komşum var, çocuğunu isteyen, sadece Kürtçe konuşmak istedikleri için, kendi hakları için dağa çıkan gençlerin annesi var, aileleri var. Bir şey ters gidiyor, yanlış gidiyor deyip, orada bende ufak ufak filizlenen şeyler bambaşka bir şeye dönüştü. Yeni bir kadın filizleniyor orada, yeni bir kendi mücadelesinde, o ev içerisinde çocukları ve kendi varoluşu için bir adamla mücadele eden kadın başka, başka başka şeyler de öğreniyor ve yeniden aslında kendini inşa etmeye başlayan bir kadına dönüştü. Yeni kitaplar, yeni İslam anlayışı, kuranı farklı okuma biçimleri, farklı kaynaklardan faydalanma gibi, ufak ufak artık şey oldum, benim için bazı putlar var tanrılar var ve bunların hepsi de erkek. Babam, kocam, devlet, sokaktaki el alem ve bunların hepsi erkek. Ve benim bundan kurtulmam gerekiyor, bu bakış açısından kurtulmam gerekiyor, çünkü kendimi gerçekleştiremiyorum.

Bir yerden sonra bu sınırları çizen ve bu korkularla büyümüş olan kendimi sürekli takip ettiğim şeyde, sınırlar senin zihninde. Bu sınırlar bir yerden sonra bu korku imparatorluğunu, susarak, yutarak besleyen de sensin, deyip, kendime başka bir yol çizmek istediğim bir sürece girdim. Çok belki bilinçli olmadı o dönemde ama bir çatlak bulursunuz ve o çatlaktan sızıp akmak istersiniz. Yani Gezi dönemi benim için öyle bir dönem. 2013 yılında ben artık evliliğimin son dört yılını, eşime defalarca kez ayrılmak istediğimi ve çocuklarımı alıp anne baba evine dönüp, tekrar ya bu adam iyi bir adam diye geri gönderildiğim süreçlerin akabinde ben artık şey oldum, demek ki bitiremeyeceğim yani, bitmeyecek bu evlilik, kimse bana destek olmuyor, bunu sürdürmek zorundayım duygusuyla hareket ettiğim bir sürece girmiştim. Ve evliliğimin son dört yılında eşimle cinsel ilişkiyi dahi reddettiğim, beni kabul edeceksen, bu evde bir ev arkadaşı gibi yaşayacağız artık dediğim bir sürece girdik. Ona rağmen boşanmadı. Ben ayrı bir odada yaşamaya başladım, o psikolojik baskı devam ediyor tabi, her seferinde kaldığım odanın kapısı zorlanıyor, içeri girmek istiyor. Hocalara götürülüyorum, bu kadın delirdi benimle cinsel ilişkiye girmiyor, buna cin musallat oldu diyen bir adam var.

Hatta öyle bir şey anım var. Annem geldi İstanbul'dan yanımıza, ben majör depresyon geçiriyorum aslında, çok majör bir şeydi, ilaç alıyorum, çift terapisine gidiyoruz, ben sürekli ilaç içen ve depresyon geçiren biri halindeyim. Sürekli benim iyileşmem bekleniyor. Ama bu adam hep aynı, bu adam hep haklı ve ben hasta ve deli biriyim, deli kadın pozisyonundayım. Ve cinsel ilişkiyi reddettiğim için, yani bunda bir sorun var diye beni bir cinci hocaya götürdüler. Önünde bir tas su olan bir hoca. Bu arada İç Anadolu'nun küçük bir şehrindeyiz. Ve sürekli bir şeyler söylüyor. Diyor ki: bir tane şurdan bir cin var bir tane buradan cin var, iki

tane, üç tane, dört tane falan, ben artık gülmeye başladım, dayanamadım yani. Tiyatral bir şey var ortada, eşim de yanımda oturuyor o esnada, hocaya dönüp şey dedim: bak, orada arama, dedim. Benim cinim burada, yanımda oturuyor, ben bunu istemiyorum. Önündeki suyu alıp, suratına doğru atıp, oradan kaçtım. Neye uğradığını şaşırmış bir şekilde, sonrasında eşimde geldi, rezil olduk biz falan kafasıyla bakıyor mevzuya. Ama evet döndüğümde dayanamamıştım, bağıra çağıra yani, deli misiniz siz, nasıl bana böyle bir şey yaparsınız. Ben istemiyorum dedim yani, bu adamı istemiyorum, benim derdim bu evlilik. Bu evliliğin bitmesi, özgürlüğümü kazanmak istiyorum, kendi hayatımı kurmak istiyorum, benim derdim bu yani, başka bir sorunum yok. Sevmiyorum ve istemediğim bir cinsellik yaşamak istemiyorum. Bunları da açık açık konuştuğum bir anne babam var.

Aile meclisleri toplanıyor, eşimin ailesi, benim ailem. Babamın karşısında: ya bu kadın benimle yatmıyor, diyen bir adam var. Karşımda kayınpederim, kayınvalidem, kayınbiraderlerim, eltilerim, böyle bir mecliste benim evliliğim konuşuluyor ve ben, ben yokum o evlilikte. Benim adıma birileri bir şeyler ilan ediyor, konuşuyor. O gün o hali yaşadığımda intihar girişiminde bulundum. Bir kutu ilaç içtim, midem yıkandı, hastane odasında ayıldığımda başımda babam vardı: deli misin kızım, dedi. Neden böyle bir şey yapıyorsun, niye bizi rezil ediyorsun sen, diye bir cümle kurdu. Ve babam çekip gitti, orada o hastane odasında beni bıraktı. Sonra gerçekten yalnız olduğumu anladım. Yani bir şekilde yaşamam gerekiyor, benim buradan çıkmam gerekiyor ve bunu kendi çabalarımla yapmalıyım, dediğim bir … O son üç dört yıl, evliliğimin son üç dört yılında böyle matematik formülü çıkartır gibi Kurandan ayetlerle uğraşıyorum, mealler okuyorum, tefsirler okuyorum. Kafamın içinde, aslında bana dayatılan İslam anlayışındaki o putları birer birer yıkmaya başladığımda, bu arada tabii siyaseten de gelişiyorum, doğudaki komşularımın bana kattığı şeyler üzerinden ben (…) kitapları falan okuyorum, jineoloji okuyorum, böyle bir şeye dönüştüm. Ve kitaplarımı gördüğünde sobada yakan bir adam, böyle bir evlilik.

Ve en son Gezi direnişi 2013 Gezi öncesinde ben internet üzerinden anti-kapitalist Müslümanlar hareketiyle tanıştım. Videolarını izledim, ya böyle farklı bir İslam anlayışı var ve bunlar benim gibi dediğim bir yer var, bir grup var. Ve İstanbul'a gelip gittikçe bu grupla tanışmaya başladım. Bir yanda evliliği içerisinde topluma karşı kaşıyla gözüyle susturulmaya çalışılan kadın kitleleri yönetmeye başlayan bir haline geldi ve ben kapitalizmle mücadele derneğini kurdum. Kendi hayatım, yani evlilik içerisinde gizlice mukadder bir hayat oluşturup, eylemlere katılan, Van depreminde LGBTİ bireylerle beraber aşure dağıtan, Van için depremzedelere kıyafet toplayan, sabah kahvaltısını yapan ve siyaseten de bir aktivizmin içinde bir kadın olmaya başladım. Fakat içinde bulunduğum bu yapıya da kendimi itiraf edemiyorum. Evliyim iki çocuğum var ve kocam polis diyemiyorum. Dolayısıyla orada da bir öteki olma korkusuyla, bir ajan mı bu kadın denilecek korkusuyla yaşıyorum. Öteki tarafta zaten çıkamadığım bir şey var ve benim hayatımda olmaya başladı. Çok planlı programlı değildi. Ben bir düdüklü tencerenin gazı alınmazsa patlar misali, ben onca okumanın, onca değişimin dönüşümüm içerisinde kendime dahi itiraf edemedim. Yani en son ben 2014'te kuranı kapattığımda, Allah yokmuş şeklinde kapattım. Ve bir daha da açmamak üzere kapattım. Evet, (…) ın dediği bir cümle vardır. Burası ateizmden önceki son durak demişti. Ben o durağa da uğradıktan sonra, evet bir Allah yokmuş, dedim.

Bunu kendime itiraf edişimde boşanma sürecime denk geliyor. Çünkü öncesinde de bana ne oluyor'u, kendim dahi anlamlandırmakta zorlanıyordum. Yavaş yavaş bazı şeyler; namaz yokmuş namazı kılmıyorum, oruç yokmuş orucu kılmıyorum, şey orucu tutmuyorum, şeklinde benim için ibadetlerin yeri değişmişti. Çünkü benim için namaz, bir zalime karşı yan yana omuz omuza durmak ve zulmedenlere karşı isyan geliştirmek namazdır, artık anlamı buydu benim için. Yatıp kalkıp şükretmek, ya da kendini cennet-cehennem korkusuyla yaşatan bir şey değildi. Ortada bir zulüm varsa o zulme karşı mazlumlarla birlikte omuz omuza durmak. Mazlum kimdi benim için, homofobiye maruz kalan eşcinseller, kadınlar, tecavüze uğrayan hayvanlar, çocuklar, mazlum buydu benim için. Dolayısıyla ben onlarla omuz omuza yan yana olmaya çalıştım. Ermeniler, Kürtler, Aleviler, bu coğrafyanın ötekileri ve bir şekilde ben de bir şekilde bu coğrafyanın ötekisi oldum onlarla yan yana olduğum için.

Gezi ile beraber, tabi Gezi direnişinde İstanbul'a çok yakın bir ilde görev yapıyordu eşim o dönemde ve ben oradan tek bir otobüsle, Taksim'e, Gezi'ye geliyordum. Çatıştık polisle, çocuklarımı bu arada okula bırakıyorum, onların okul çıkış saatinde eve geri dönüyorum, okuldan alıyorum eve bırakıyorum. Gündüz, polis simit sat onurlu yaşa, diye bağırıyorum. Akşam o polisin önüne çorba koyuyorum. Böyle bir hayat yaşadım Gezi ile beraber, Gezi sonrasında da tekrar bulunduğumuz yerden tayin olduk Ankara'ya geldik. Ve Ankara'da da ben yine Kapitalimle Mücadele Derneği'nin bir sözcüsü olarak, Gezi'de yaralanan, Gezi'de öldürülen insanların devam eden davalarını takip etmeye, orada mücadele etmeye, Gezi sonrası mücadele etmeye devam ettim.

Ve bir gün eşim, Gezi'nin birinci yıl dönümünde eve geldi. Yedi tane dosya, gözler kan çanağı gibiydi ve fişlenmişim, bu senin karın diye dosyalar kendisine teslim edilmiş. Konuşacağız dedi ve çocuklarımızın okulda olduğu bir saatti, ben şaşırdım tabi, ne konuşacağız? Ve önüme dosyaları açtı, Gezi'ye katılma, Kapitalizmle Mücadele Derneği'ni kurmuş olmam, Gezi'ye katılan her kişi biliyorsunuz terör örgütü üyesi olmakla suçlandığı için o statüde olduğu için, ben de tabi o statüde yer alıyorum. Fotoğraflar çıkıyor, (…) duruşmasında (…) otobüsü tepesinde sol yumruk havada fotoğrafım var. Bu sen misin? Yani, bir vatan haini ile evliymişim, koynumda bir yılan beslemişim diye bir sorgulama süreci başladı. İnanamıyordu ve sinir krizi geçirdi o esnada, bir taraftan bana sarılıyor, hayır, sen terörist olamazsın bu yalan. Bir taraftan hani nasıl olabilirsinler ve kafama dayanmış bir silah. Her boşanmayı istediğimde yaptığı. Ya seni öldürecem, ya da bu yoldan geri döneceksin tavrı bir şeyle karşı karşıya kaldım. Ve O sinir krizi esnasında, ben bulunduğumuz odadan çıkıp kendimi banyoya kilitledim. Ve çocuklarım okuldan gelene kadar kendim o banyodan çıkmadım. Kapıyı zorladı, kırmaya çalıştı o sinir krizi esnasında. Fakat çok klasik bir işkenceci tavrıdır, bunu tabii yıllar sonrasında öğrendim, 80 döneminde işkence yaptığı adam parkta yıllar sonra işkencecisini çocuğunu parkta sallarken görüyor. Bu insanlar … bazı şeyleri ayırabiliyorlar, çok enteresan yani, bana beş dakika öncesinde kafama silah dayamış adam, çocuğu geldiğinde bambaşka bir profil sergileyebiliyor. Bunları anlatmak benim için çok zor, çocukluk anılarımı anlatmak dahi çok yıllarımı aldı. Ve hiçbir şey olmamış gibi davrandı birdenbire, biraz dedi, annenizin sağlık problemleri var, okul kapanacak zaten, karnenizi ben alırım, anneannenize götüreceğim sizi, dedi. Arabaya atladık, annemin evine getirdi.

Ve orada, kızınız bir terörist, kızınız bir vatan haini, kızınız devlete isyan eden kötü biri, şeklinde. Ve babam, tabii ki ailem, herkes şok oldu. Yani kendilerine sunulan kara propaganda, portre çok kötü bir portreydi onlar için. İnanamadılar yani, 34 yaşımdayım o zaman ve yıllar boyunca, başörtülü, dindar, iki çocuğunun başında arada kocasıyla sıkıntıları olan bir kızları vardı onlar için. Ve ben kendi içimde yaşadığım dönüşümü, değişimi o insanlara anlatmakta çok zorlandım. Ve yaşadığım psikolojik şiddetin varlığını, bazen hani keşke yüzümde bir morluk olsa da öyle anlatabilsem dediğim süreçler. Yıllar sonra karşılarına böyle bir şey çıkıyor. Onlar için tabi şok etkisiydi bu ve babam benimle hiç konuşmadı, o çok ağır gelmişti. Bir, hiç dinlemedi bile. Sadece sürekli beni suçlayan bir aile var kocamın dışında. Ve söylediği şey şuydu: Kızınız hasta, bu kadını tedavi ettirin ve bana geri verin. Ve ben şok olmuştum bu cümleyi duyduğumda, günlerce hiç bitmeyen bir baş ağrısı ve sorgulama süreci yaşadım.

İkinci kez hayatımdaki intihar girişimimi, özgürlüğümü istediğim için beni suçlayan annemin tavrı ve tartışmamız dolayısıyla, elime bir kutu ilaç alıp, sanırım artık bitirmem gerekiyor, kimse benim yaşamamı istemiyor, ben bu değişimimi dönüşümümü hiç kimseye kabul ettiremeyeceğim, ölsem sanırım her şey hallolmuş olacak, dediğim bir sürece girdim. Ve bir kutu ilaç elime almıştım ki, kapının aralığından oğlumun çizgi film seyrederken ki gülüşünü gördüm ve o gün karar verdim, çöpe attım ilaçları, asla bu çocuğa bunu yapmayacağım. Kızıma ve oğluma bunu yapmayacağım, kimsenin beni yok etmesine öldürmesine izin vermeyeceğim ve ben ne olursa olsun yaşayacağım. Gerçek kimliğimle, kendim olarak, kendimi var edip, beni kabul etsinler ya da reddetsinler, kendim olarak var olacağım ve yaşayacağım diyerek vazgeçtim.

Gezi sürecinden tanıdığım bir kadın avukat arkadaşa ulaştım, mesaj attım, durumumu anlattım ve ertesi gün hani ne olacaksa olsun şeyiyle o evden ayrıldım, kızımı ve oğlumu bırakarak. Benim için en sert olanı oydu, ilk kez onlardan ayrı kaldığım bir süreçti. Tabi yıllarca şeye de maruz kaldım. Yani, kızını ve oğlunu terk eden anne suçlamasına da maruz kaldım bu yüzden. Yani ya ölecektim ya yola devam edecektim ama yola devam ederken önce bir kendimi gerçekleştirmek ve sağlıklı zemine geçmem gerekiyordu. O süreçte çocuklarıma bunu yapamazdım. Yıllar sonra anladılar neyse ki onlar da.

Bu süreç içerisinde, bir hafta beni sakladılar arkadaşlarım ve polise gidip ifade vermek zorunda kaldım. Kayıp ilanı vermişti ailem ve sonra babamın ağlayan sesini duydum telefonda. Polis, işte baban görüşmek ve duymak istiyor sesini, yani sağlıklı olduğundan emin olmak istiyor, dediği için. Hayatımda babamı ikinci kez ağlarken duydum, biri de anne ve babasının mezarı başındaydı. Çok etkilemişti beni o babamın ağlama sesi ve geri döndüm. Ve kendim geri döndüğümde 7 Haziran 2014'te başımı açmıştım, başörtümü çıkarmıştım. O eve dönmeden önce, o evden ayrıldığım süreçte, (…) caddesinde ilk kez, 20 yıl taktığım başörtüsünü çıkarmış döndüm. Yanımda bir arkadaşım vardı, şey demiştim, herkes bana bakıyor değil mi? İnsanların anladığını ve kendimi çıplak gibi hissetmiştim. İç çamaşırımla dolaşıyorum gibi hissetmiştim. Çok güzel görünüyorsun, hiç kimse bilmiyor hiçbir şey, lütfen rahat ol, dedi. Elimi sımsıkı tuttu ve yıllar sonra saçlarım rüzgarla buluştu. (Hafifçe ağlayarak ve sesi titreyerek). Çok çok özeldi benim için.

Ve sonraki süreçte aslında, polis karakolunda babamla konuştuktan sonra, babama söylediğim şey buydu. Baba, ben bir ateistim ve başımı açtım ve artık başörtüm yok, eğer beni böyle kabul edip böyle seveceksen, gelebilirim, demiştim. Ve babam da lütfen gel, dedi. Biraz korktum tabii, yani evet gitmek istedim ama orada neyle karşılaşacağımı bilmiyorum. O korku da var. Yani o kadar çok şey korku ve endişeyle yaşadığım süreçler gördüm ki, ama inadına üzerine gittim. Ve şey dedim, "kaybedecek hiçbir şeyim yok, sadece canım var, en fazla ölürüm." Bu cümleyle o eve geri döndüm. Babam kucakladı beni gerçekten. Ama uzunca bir süre hepsi benim bir akıl hastası olduğumu düşündü. Ve bunun için, bu değişim ve dönüşüm kaynaklı bir akıl hastası olduğumu düşündü. Çünkü bir anne çocuklarını bırakıp gidemezdi, sen Müslüman bir ailenin çocuğusun, sen böyle olmamalısın, olamazsın sen annemin adını taşıyorsun gibi, babamın kurduğu cümleler vardı.

Benim psikolojim iyi değil, hadi beraber psikiyatriste gideceğiz deyip, ben döndükten sonra bir psikiyatrist sürecine başladık. Ve muhteşem bir psikiyatristti. Bu arada babam kendi dindar ailesi tarafından bulunmuş bir psikiyatriste götürdü beni. Yani benim seçtiğim, benim istediğim değil, en büyük artım sanırım bu oldu. O kadın küllerimden yeniden doğmamı sağladı, altı sene önce, 2014 Haziran sonu, temmuzda başladım psikiyatri sürecime ve bir ay içerisinde her seansa birine babam geldi, birine ablam geldi, birine annem geldi. Ailemi tanıdı, beni tanıdı ve şu cümleyi kurdu: Bakın kızınız çok majör bir şey yaşıyor, ağır bir depresyon, travmaları var, kafasına dayanmış silahlar var, yaşadığı şey uyku problemleri, yeme bozuklukları, bunlar için ilaç kullanması gerekiyor. Ama sizin istediğiniz değişim onun tercihi olacak, çünkü inanç değişimleri, ideolojik değişimler, bunlar birer tercihtir. Bugün böyle tercih eder yarın başka bir şey tercih edebilir, bu hastalık değil şeklinde anlattı. Ve onların bana nasıl davranması, nasıl yaklaşması gerektiğine dair birtakım direktiflerde bulundu.

Ve yaklaşık iki yıl, ilk altı ayda zaten ben ilaçlarla beraber ve hatta boşanma süresi için bile bekledim. Yaklaşık dört ay bekledim. Ve kararında hâlâ eminsen dediğinde doktorum, çünkü sağlıklı bir süreçte sağlıklı bir karar vermemi istedi. Tabii yaşadığım travmalar ve majör depresyon anında hayati kararların verilmesi konusunda biraz bekletmemiz gerektiğini anlatmıştı. Ve o süreçte bekledim, daha iyi hissettiğimde yine aynı kararı verdim yani boşanmayı istediğimi ve Eylül ayında, 2014 Eylül ayında resmi olarak boşandık. Kızım ve oğlumu göstermediği bir yaklaşık 6-7 aylık bir süreç oldu. Bu arada çocuklar da görüşmek istemiyordu tabi ki. Yani onları bırakıp giden bir anne vardı onlar için de onlar çok küçüklerdi o zaman, kızım on iki, oğlum dokuz yaşındaydı. Kara propagandası yapılan bir anne var, anneniz ateist, anneniz kötü, anneniz terörist. Çocuklar da bilmiyor, o yaştaki çocuk annesi kötü bir şey yapmış, o yüzden anneyle konuşulmaması gerekiyor gibi düşünüyorlar. Zamanla aslında ben hem kendi psikolojimi düzeltmeye çalıştım ve ailem de beni kabul etti artık bu halimle. Beni kabul ettikleri süreç içerisinde, çocuklarım da artık kapıdan giriyorum kovuluyorum, bacadan giriyorum onlarla sağlıklı diyalog geliştirmeye çalıştım ve farklı şehirlerde olmamıza rağmen uzaktan anneliğin nasıl bir şey olduğuna dair pedagog destekleriyle iki üç yıl geçirdim.

Ve çocuklar da biraz daha büyüdükçe ve biraz ergenlik dönemine doğru yaklaştıkça, artık benim için çok daha kolay olmaya başladı bazı şeyler. Evde bıraktığım günlüklerim vardı ve kızım bir gün oturup hepsini okumaya başladıktan sonra üniversiteye hazırlandığı sene, üç yıl öncesinde bir telefon geldi ve anne ben İstanbul'dayım ve senle konuşmamız gerekiyor, dedi.

Yaklaşık üç buçuk saat konuştuk, bir sahilde, bir sahil kenarında. O kadar öfkeliydi ki, o üç yıl boyunca aslında yaşadığı ne varsa bana dair, çünkü evliliğimin son yıllarında ben çocuğumu görmüyordum, duymuyordum. Öyle bir depresyondu benim için. Bir an önce oradan çıkmak istiyordum. Ve o majör şeyler arasında ölmeyi düşünen bir anne vardı. Ve çocuklarımı da tabii ki, ne isteseler, yani salonun ortasında uyuyan oğlumu kaldırmayı akıl edemiyordum, öyle bir yapıdaydım. Ve kızım günlükleri okuduktan sonra o üç buçuk saatlik konuşmayı yaptık. Aslında bana olan o ayrı dönemde yaşadığı o özlemin öfkesini kustu ve sonra sarıldı ve kurduğu cümle şu oldu. Devrimler kansız olmazmış anne, seninkisi de biraz sancılı ve acılı olmuş.

Her şeyi öğrenmek istediğini söyledi. Onu incitmeden, babasına olan sevgisini azaltacak cümle sarf etmeden, çünkü orada başka bir ilişki vardı, babasıyla yaşadığım şey sadece beni ve babasını ilgilendirirdi. Babasının benimle ilgili çocuklarıma yaptığı tavrı, ben aynı şekilde çocuklarıma yapmak istemedim. Benim buna hakkım yoktu, çünkü gerçekten çocuklarını seven bir baba figürüydü onlar için. İyi bir babaydı, çocuklarım çok mutlulardı onunla, onu bozmak istemedim. Fakat hani yaşadığım ne varsa, çok pornografik bir dil çizmeden, babasını şeytanileştirmeden olayı anlattım yani yaşadıklarımı süreci anlattım. Ve sonrasında, yani üzerinden şimdi tabii üç sene geçti, kızım şimdi 19 yaşında, tıp fakültesinde ikinci sınıf öğrencisi, muhteşem bir çocuk. Benim şu andaki küçük prototipim gibi. Babası, terörist ve ateist olarak boşadığı kadının bir benzerini şu anda kızıyla yaşıyor. Çatışmaları oluyor elbette ama benimle yaşadığı kadar sert değil, daha müsamahakâr. Ve biraz espri yapıyorum buna dair çocuklara da "babanız bir teröristten boşandı ama şu anda evde iki teröristle yaşıyor."

Çok düşünce dünyaları, hayata bakışları çok ben, kızımın da feminizme ilgisi var bu tarz okumalar yapıyor. Tıp fakültesinde tabii, ki daha LGBTİ bireylere yönelik, trans hayatlara yönelik okumalar yapıyor. İşin tıbbi boyutunu araştırıyor, daha çok yeni, ikinci sınıf ama inanılmaz meraklı bir çocuk ve buna dair ilerde bir şeyler yapmak istediğini söyleyip, hatta psikiyatri okumak istediğini ve özellikle Türkiye'de çocuk psikiyatristi olmadığı için, çok fazla olmadığını söylüyor. Bu yönde bir eğitim almak istediğini şimdiden söylüyor. Böyle bir genç kadın var ve her şeyi konuşuyoruz, hayata dair her şeyi ve yakın zamanda bana kurduğu cümle şu olmuştu. Anne, iyi ki boşanmışsın iyi ki ayrılmışsın babamdan, zaten çok iki birbirinden farklı, hiç yan yana gelmemesi gereken iki isim yan yana gelmiş, ama iyi ki çıkmışsın, çünkü bizim için sen bir nefes alanı oluşturdun. Biz de bu çatışmaları şimdi babamla yaşıyoruz. Babamı seviyoruz ama onun gibi düşünemiyoruz. Bir tarafta hani şey var, bizim için bir anne evi var, burada nefesleniyoruz, burada kendimizi daha rahat ifade edebiliyoruz. Kendimizi saklamadan yaşadığımız bir evimiz var, şeklinde anlatıyor.

Galiba benim şu anki kazanımım bu yönde, yani çocuklarımı kaybettiğimi düşündüğüm ya da hayatımı sonlandırmayı düşündüğüm sert süreçlerden sonra, son dört yıldır ger-gerçekten ayakları üzerinde, yani yapmadığım iş kalmadı tabi boşandıktan sonra ayakta kalabilmek için. Bu arada gazetecilik de yaptım, haber editörlüğü de yaptım. Kendimi geliştirdim dijital içerik sertifikalar aldım, sosyal medya uzmanlığı yapıyorum, devam ettiriyorum şu anda da. Bu yönde Gezi'nin çok kazanımları oldu. Bir sürü sosyal çevre ve sosyal sermayeye sahip oldum bu vesileyle. Ve gerçekten aç kalmadım, aç uyuduğum zamanlar oldu ama dostlukla, dayanışmayla, bir şekilde ayakta kaldığım süreçler geliştirdim. Kendi evimi kurdum, ikinci el eşyalar aldım sonra zaman içerisinde daha yenileriyle değiştirecek güce sahip oldum.

Üç, son üç yıldır yakın dövüş eğitimleri almaya başladım. Ki bu benim için şeydi, yalnız Türkiye'de İstanbul'da yalnız yaşayan bir kadınım. Dolayısıyla bir sürü taciz, tecavüz, şiddet vakası dönerken, bir gün kapımı açarken arkadan biri saldırdığında, o karanlık koridorda ne yapacağım, diye düşündüğüm bir süreçte, öz savunma dersleri almam gerektiğini düşündüğüm bir süreç gelişti benim için. Bu arada boşandıktan sonra aslında feminizmle tanıştım. Öncesinde bunca değişim fakat boşanma sürecinden sonra, kadın olmanın sertliği, kadın olma hikâyelerini başka kadınlardan da duydum ve başörtüsünü yıllarca taşıyıp, çıkarmak isteyen kadınlar bana ulaştılar bir şekilde. Bunu nasıl yaptın, nasıl hissettin, nelerle karşılaştın, diye soran kadınlarla tanıştım. Bir şekilde sosyal medyadan buldular beni, onlarla yan yana geldim, kucaklaştım, sarıldım. Deneyimlerimi paylaştım. Kendi hayatımın yani kahraman olmak istemedim, hiçbir zaman olmak istemedim. Bundan da çok imtina ettim, bu şekilde beni görmeye çalışan kadınlar oldu. Yani çünkü çok sert süreçler, ben ölebilirdim. Ve benim deneyimlerim, yani bana şu soruyu sorduklarında: hani yapalım mı bunu, yapmalı mıyız? dediklerinde: bunun kararını ben veremem, yani ben bunu yaptım ama ben ölebilirdim. Sizin hayatınızda başka insanlar var, sizin nelerle karşılaşacağınızı bilmiyorum, o yüzden bunun kararını siz vereceksiniz, bu mücadeleyi siz vereceksiniz ama karar verme aşamasında ben buradayım, yanınızdayım şeklinde anlatmaya çalıştım, destek olmaya çalıştım.

Feminizmle tanışmamla beraber aslında bu öz savunma derslerini almayı istemem çok paralel gidiyor. Üç yıl öncesinde ben bir kick boks mu öğrensem diye başladığım yolda, güçlü kadın olacağım derken pehlivan oldum mevzusu, yakın dövüş eğitmeni oldum. Üç sene önce (…) ile tanıştım, bir dövüş stili, hızlı etkili, üç dakikada bir saldırganı alt edip, kendini güvenli bir alana uzaklaştıracağın bir dövüş stiliyle tanıştım. Bir anda aslında ben, birkaç hareket öğreneyim, yumruk atmayı öğreneyim, tekme atmayı bileyim, kendimi koruyabileyim derken, son üç yılda yaklaşık üç yüz kadına ücretsiz öz savunma dersleri veren bir kadın oldum. Bir ekiple beraber tabii ki. Bu benim hayatımın mucizesi ve asıl gerçekten yapmak istediğim şeylerden bir tanesiydi, hâlâ da devam ediyor bu serüven. Son nefesime kadar da o gücüm o fiziksel enerjim yetene kadar da devam edecek diye düşünüyorum.

Böyle bir hikâye. Çok kötü başlayıp, huzurlu, olmasını istediğim gibi, kimseye minnet etmeden, evet bu benim dediğim, iki üç defa babam tarafından evlatlıktan reddedilip şimdi telefon açtığımda bana seni seviyorum cümlesini kuran bir adam var. Bunu da söyleye söyleye öğrettim. Yıllarca bana ablalarım şey demişti, bu adamı değiştiremezsin. Bu aileyi değiştiremezsin, vazgeç bu sevdadan, demişlerdi. Ve ben, hayır, beni dünyaya getirdilerse istediğim sevgiyi, ilgiyi, vermek zorundalar. Söke söke alacağım, söke söke bana saygı gösterecekler dediğim bir şeye dönüştürdüm. Gerçekten şu an da bu kazanıma sahibim. İki gün aramadığımda, babam arayıp, çok özledim kızım ne zaman geleceksin. Hani bana sarılmayı özlemiştin, şeklinde cümleler kurabilen, o aslında hayatımın köşe yastığı gibi bir adam, bir yerde elinde kumandayla oturan adam, dile geldi. O adam sarılmak istiyor, o adam dokunmak istiyor, o adam sevdiğini çocuğuna söyleyen bir adam haline geldi. Ablalarım, abim ve erkek kardeşim yapamıyor hâlâ bunu. O evin arsızı olma haliyle beraber: babacığım, hadi kardeşime de yapsan, ablama da böyle sarılabilirsin aslında dediğimde, gelsinler kızım, ya onlar da gelsin, onlara da sarılayım diyebiliyor. Fakat orada daha sert ve mesafeli bir şey var, o onların mücadelesi, onu onlar aşmalı ve yaklaşmalı diye düşünüyorum.

Zorlamıyorum ve çok konuşmuyorum ama babam bambaşka bir adammış. Yıllar sonra, 34'ümden sonra babamla tanıştım. Birbirimizi tanıdık daha doğrusu, cebren ve hileyle de olsa. Şimdi şu aldığım her nefesi söke söke aldım. Şimdi hakkını vererek yaşıyorum. Çok da keyifle, huzurla, yapmak istediğim ne varsa. Hiçbir şey saklamadan, hiçbir şey gizlemeden, oy verdiğim partiyi bile çok aleni bir şekilde konuşarak. Bu ülkenin ötekisiyle neden yan yana olduğumu, bu ülkenin bir ötekisi olarak yaşamam gerektiğini. İnsanların ve ailemin aslında bu konuda benim koyduğum sınırlar ve çerçeveler doğrultusunda bana yaklaşabileceklerini, bunları zor da olsa acı da olsa öğretebildiğimi düşünüyorum. Ne kadar doğru bir kelime bilmiyorum öğretebilmek, ama sadece saygı duyulmak, saygı görmek, sevmek zorunda değilsiniz, hoşlanmak zorunda değilsiniz, başka partilere oy verebilirim, başka şekilde yaşayabilirim ama benim çizdiğim sınırlar doğrultusunda beni kabul etmek ve bana saygı göstermek zorundasınız.

Ben dört yıl önce yaşadığım evi kurduğumda evimde hiçbir şey yoktu. Tülüm yoktu, perdem yoktu, halım yoktu, üstüne oturabileceğim koltuğum yoktu ve ben bir valiz kıyafeti mutfakta yere serip onların üstünde yattım bir hafta, iki hafta, arkadaşlarımın desteğiyle, o öteki dedikleri insanların dayanışmasıyla bu evi kurdum. Böyle bir şeyle, güç, direnç, dayanışma. Bu ülkede şu anda en önem verdiğim şey kadın dayanışması. Kadınların gücü, kadınların yapabilecekleri, kendilerinin bu kadar, doğduklarından itibaren değersiz hissettirilen bir coğrafyada, ne kadar değerli olduğumuzu birbirimize sürekli hatırlatmamız gerektiğini, kadınlara birbirimizin sürekli olarak, yurdu olduğumuzu, kurdu değil yurdu olduğumuzu, yan yana olmamız gerektiğini, mücadele ettiğimiz şeyin, gücün hepimizin üzerinde bir etkisi, arızalar bırakmaya çalıştığını, o doğrultuda mücadeleyi beraber vereceğimizi, asla yalnız olmadığımızı, sürekli bunları konuştuğum, hatırlattığımız yan yana olduğumuz, kucaklaştığımız bir dünyam var benim. İyi ki var, iyi ki bu mücadeleyi yaşamışım, iyi ki başıma bunlar gelmiş, son derece mutluyum yaşadığım her şeyden. Başka türlü olabilirdi demiyorum. Şu anda beni var eden, şu an olduğum kadını bu hayata borçluyum, bu hikâyeye, bu insanlara borçluyum. Dediğim gibi nefes alabiliyor olmak şu anda muhteşem, iki kere nefes alıyorum.